

Круглы стол

Інтэграцыя духоўнасці

Пра выбар правільных шляхоў культурнага адзінства вялі гаворку ў Віцебску

У апошнія гады ступень супрацоўніцтва органаў дзяржаўнага кіравання Рэспублікі Беларусь і Расійскай Федэрацыі ў гуманітарнай сферы, у галіне культуры набывае надзвычайныя маштабы. Найперш гэта дасягаецца за кошт канкрэтных праектаў. Шмат намаганняў прыкладаюць СМІ Саюзнай дзяржавы — вядомыя друкаваныя медыйныя пляцоўкі: газеты «Союз», «Союзное вече», часопіс «Союзное государство», а таксама электронныя сродкі інфармацыі — як тэлебачанне, так і лічбавыя сеткавыя праекты. Вялікая вага належыць культурным праектам — гастролям беларускіх тэатраў у Расію і наадварот, канцэртнай, музейнай дзейнасці. І, вядома ж, велізарная роля ў гэтым плане адведзена Пастаяннаму камітэту Саюзнай дзяржавы Беларусі і Расіі.

Традыцыяй стала тое, што ў Беларусь з месяца ў месяц прыязджаюць знакавыя постаці культуры і навукі Расійскай Федэрацыі. Дзяржаўны сакратар Саюзнай дзяржавы Дзмітрый МЕЗЕНЦАЎ генеруе мноства ініцыятыў па сустрэчах, сумесных праектах паміж музеямі, тэатрамі, іншымі культурнымі і асветніцкімі ўстановамі нашых краін. Такая работа, несумненна, патрабуе абмеркавання, шырокіх разваг, усталявання глыбокага паразумення. І ўжо дакладна пляцоўкай дзеля вырашэння дадзенай задачы стаў традыцыйны круглы стол «Саюзная дзяржава — агульная духоўнасць і прастора магчымасцяў». Размова зацікаўленых асоб адбылася ў межах праграмы XXXII Міжнароднага фестывалю мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску». Мадэратарам круглага стала выступіла генеральны дырэктар Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь, старшыня спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі, доктар мастацтвазнаўства, прафесар Кацярына ДУЛАВА. Уступным словам дыскусію распачаў дзяржаўны сакратар Дзмітрый Мезенцаў. Дзмітрый Фёдаравіч адзначыў вартасці супольнай работы ў выхаванні грамадства, звярнуў увагу на тое, што ўжо зроблена Пастаянным камітэтам Саюзнай

на многія інтэграцыйныя навацыі ў галіне культурных, гуманітарных зносін апошнім часам. І наперадзе праяў такой супольнай работы дзяржаў культуры Беларусі і Расіі будзе яшчэ больш: як у тэатральным мастацтве, так і ў рабоце музейшчыкаў, мерапрыемствах вядучых бібліятэк нашых краін.

З цікавасцю слухалі дзеячы культуры выступленне **міністра інфармацыі Рэспублікі Беларусь Уладзіміра ПЯРЦОВА**, які, адзначыўшы складанасці гістарычнага перыяду, падкрэсліў, што «ўсё сцискаецца пад уздзеяннем розных вострых і нават залішне вострых працэсаў, якія адбываюцца. Але шмат што праяўляецца: як людзі, так і міжнародныя адносіны. І што мы павінны зрабіць у нашай сферы для таго, каб працэсы, якія цяпер адбываюцца ў нас, выбудоваць у правільным рэчышчы, пазітыўным, канструктыўным напрамку па выхаванні, па ўздзеянні на нашых людзей, нашы народы ў эпоху, калі наша адзіная агульная прастора ўсё больш і больш знаходзіцца ў канфілікце з заходняй прасторай? Тыя культурныя каштоўнасці, якія цяпер актыўна культывуюцца ў заходнім свеце, нам у прынцыпе не падыходзяць ні па хрысціянскіх, ні па прыродных складніках. Мы супраць гэтага. І той сапраўдны твар, які цяпер гэты заходні свет у дачыненні да нашай цывілізацыі паказвае, — палітыка адмены, палітыка кан-

Выступае міністр інфармацыі Рэспублікі Беларусь Уладзімір ПЯРЦОВ (першы злева).

Сапраўды, шлях, які ідзе праз культуру, даволі часта аказваецца прадукцыйным, эфектыўным у пабудове трывалай абароны ад бездухоўнасці. На гэтую тэму простымі і зразумелымі словамі гаварылі і іншыя ўдзельнікі круглага стала — **першы сакратар Цэнтральнага камітэта Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі Аляксандр ЛУК'ЯНАЎ**, **рэктар Расійскай акадэміі музыкі імя Гнесіных Аляксандр РЫЖЫНСКІ**, **генеральны дырэктар Цэнтра культуры «Віцебск», кіраўнік дырэкцыі Міжнароднага фестывалю мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску» Глеб ЛАПІЦКІ**, **рэктар Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя П. М. Машэрава, доктар эканамічных навук, прафесар Валянціна БАГАТЫРОВА**, **архіепіскап Віцебскі і Аршанскі Беларускага экзархата Рускай праваслаўнай царквы ДЗМІТРЫЙ...**

Цікавыя праекты вылучыў у сваім выступленні **генеральны дырэктар Расійскай нацыянальнай бібліятэкі Уладзімір ГРОНСКІ**. Па-першае, ён адзначыў, што Пастаянны камітэт Саюзнай дзяржавы распачаў выданне «Бібліятэкі Саюзнай дзяржавы». Ubачылі свет першыя тамы гэтай унікальнай, разлічанай на ўвагу не толькі сённяшняга пакалення людзей, серыі. У 2023 годзе выйшла кніга «Тэрміну даўнасці не маюць...», у якой аб'яднаны красамоўныя факты, багаты ілюстрацыйны, архіўна-дакументальны матэрыял пра генацыд над беларусамі і расіянамі, над савецкімі людзьмі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Жалівыя лічбы, вусцішныя факты не павінны застацца ляжаць у архіўным пыле. Дарэчы, калі кніга, зробленая дзякуючы арганізацыйным, творчым памкненням каманды Пастаяннага камітэта Саюзнай дзяржавы, прэзентавалася ў Дзень памяці ў сценах мемарыяльнага комплексу «Брэсцкая крэпасць-герой», **акадэмік Расійскай акадэміі навук, навуковы кіраўнік Інстытута ўсеагульнай гісторыі Расійскай акадэміі навук Аляксандр ЧУБАР'ЯН** заўважыў наступнае: «Тэксты і расповеды злучаюцца тут з вялікай колькасцю архіўных і свежых дакументаў, дзе вайне даецца ацэнка, дзе абазначаны прызнаны факт генацыду савецкага народа. Гэта вельмі важна. Кніга робіць вельмі вялікае не толькі навуковае, але і эмацыянальнае ўражанне. А для маладога пакалення — гэта магчымасць дакрануцца да тэмы вайны

і зразумець, што гэта велізарная трагедыя XX стагоддзя, якая ніколі не можа быць дараваная, не можа быць забытая. Таму такія важныя дыскусіі, што датычацца памяці пра вайну, а разам з тым і сучаснасці. Асабліва тых атак, якія ідуць сёння супраць нас... А ў Віцебску, працягваючы размову пра «Бібліятэку Саюзнай дзяржавы», Уладзімір Гронскі распавёў пра тыя скарбы, якія захоўваюцца ў Расійскай нацыянальнай бібліятэцы ў Санкт-Пецярбургу. У прыватнасці, ён звярнуў увагу на Полацкае

Удзел у абмеркаванні праблем узяў міністр культуры Рэспублікі Беларусь Анатоль МАРКЕВІЧ (другі справа).

Евангелле XII стагоддзя. Вядома, што існуе і яго факсімільнае выданне, зробленае невялікім тыражом (усяго 100 экзэмпляраў). Яно было ў свой час прэзентавана на адкрыцці XX Міжнароднай выстаўкі-кірмашу ў Мінску ў лютым 2013 года. **Генеральны дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Вадзім ГІГІН** падхапіў кніжную тэму, адзначыўшы памкненні беларускага боку ў аднаўленні старадаўніх кніг. Вадзім Францавіч сканцэнтраван у увагу прысутных на вартасцях развіцця цікаўнасці да чытання сярод моладзі. І ў гэтым плане асабліваю ролю, на яго думку, адыгрывае зварот да яркіх гістарычных постацяў, веды пра якіх павінны насіць масавы характар. Як, напрыклад, пра легендарную асобу Сімяона Полацкага, рускага і беларускага духоўнага пісьменніка, багаслова, паэта, драматурга, перакладчыка, настаўніка дзяцей рускага цара Аляксея Міхайлавіча. Фактычна творчыя крокі, здабыткі гэтай унікальнай асобы па праву ўзводзяць Сімяона Полацкага ў літаратурныя, паэтычныя папярэднікі Трудзьякоўскага і Ламаносава, заўважыў Вадзім Гігін. «Псалтыр рыфматворны», які адзін з першых беларускіх і рускіх паэтаў выдаў у 1680 годзе,

патрабуе новай увагі, магчымага перавыдання...

Старшыня Саюза пісьменнікаў Беларусі, дырэктар — галоўны рэдактар Выдавецкага дома «Звязда» Алесь КАРЛЮКЕВІЧ вярнуў удзельнікаў дыскусіі да тэмы Вялікай Айчыннай вайны, нагадаўшы, што наступны, 2024-ы — год 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. А яшчэ — і год 100-годдзя такіх яркіх пісьменнікаў-франтавікоў, як Барыс Васільеў, Уладзімір Багамолаў, Васіль Быкаў. Менавіта яны запачаткавалі новы, высокі ўзровень увагі чытача і ў Расіі, і ў Беларусі, ва ўсім Савецкім Саюзе да трагедыі-насіі вайны, паказалі ўсе яе драматычныя складнікі на прыкладзе перажыванняў чалавека ў самых экстрэмальных сітуацыях. Так, Барыс Васільеў у 1974 годзе надрукаваў раман «У спісах не значыўся» пра лейтэнанта Плужнікава — абаронцу Брэсцкай крэпасці. Па матывах гэтага твора зняты мастацкі фільм «Я — рускі салдат». Уладзімір Багамолаў — аўтар легендарнага рамана «У жніўні сорак чаквэртага» («Момант ісціны») (твор перавыдадзены звыш 130 разоў!). На кінастудыі «Беларусьфільм» беларускім кінарэжысёрам Міхаілам Пташукіным быў зняты мастацкі фільм «У жніўні 44-га...» Творы народнага пісьменніка Беларусі

Дзяржаўны сакратар Саюзнай дзяржавы Дзмітрый МЕЗЕНЦАЎ

дзяржавы, падкрэсліў цесныя зносіны з міністэрствамі ўрада Беларусі — культуры і інфармацыі.

Важкія прыклады інтэграцыйнай работы па развіцці адзінай культурнай, духоўнай прасторы прывёў у сваім прывітальным слове **міністр культуры Рэспублікі Беларусь Анатоль МАРКЕВІЧ**. Сярод тых дарожных карт, якія рэалізуюе ў інтэграцыйным рэчышчы кіраўніцтва нашых краін, якія несупынна сцвярджаюць Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Рыгоравіч Лукашэнка і Прэзідэнт Расіі Уладзімір Уладзіміравіч Пуцін, культуру займае істотнае месца. Анатоль Маркевіч звярнуў увагу

фіскацыі, палітыка расчалавечвання. Гэтакія калка мінлага стагоддзя — стварэнне ўнтэрменша з нашых народаў». Якраз прывітальнае слова Уладзіміра Пярцова задавала танальнасць размовы, акрэсліла пытанне: «Што рабіць у такі перыяд трансфармацыі культуры?» Уладзімір Барысавіч і адказаў на гэтае пытанне: «...варта звярнуцца ў першую чаргу да сваіх вытокаў, сваёй гісторыі, да свайго культурнага гена. Што ў нас закладзена. Нам ёсць чым ганарыцца. Культура — шлях да сэрца і душы гледача, слухача, чытача, і нам трэба намацаць гэты правільны шлях».

Васіля Быкава, чыя літаратурная праца адзначана званнямі Героя Сацыялістычнай Працы, лаўрэата Ленінскай прэміі, і сёння перавыдаюцца і ў Расіі, і ў многіх іншых краінах свету. Зварот да творчасці Багамолава, Васільева, Быкава сёння — магчымасць нагадаць свету пра вартасці міру ды пра жахі вайны. Так, кніга, мастацкае слова не спыняюць гарматныя, ракетныя стрэлы, але і мастацкая праўда — зброя, скіраваная на ўзвышэнне чалавека, на яго духоўныя памкненні, якія многія значаць у супрацьстаянні з разбуральнымі сіламі. Дарэчы, Міністэрства лічбавага развіцця, сувязі і масавых камунікацый Расійскай Федэрацыі прыняло рашэнне аб стварэнні арганізацыйнага камітэта па падрыхтоўцы і правядзенні святкавання 100-гадовай юбілейна пісьменнікаў-франтавікоў У. Багамолава, В. Быкава, Б. Васільева.

...Круглы стол у Віцебску, арганізаваны Пастаянным камітэтам Саюзнай дзяржавы, прадэманстраваў высокі характар паяднання інтарэсаў, вызначэння мэты, якія з'ядноўваюць, развіваюць кансалідацыю беларусаў і расіян у развіцці агульнай інтэграцыйнай супольнасці. І культура, духоўнасць, гістарычная памяць адыгрываюць у дадзеным працэсе істотную ролю.

Кастусь ЛЕШНИЦА.